

ABSTRAK

Penyelidikan dengan tajuk “Pembahagian Harta Pusaka Masyarakat Muslim di Kecamatan Babat Jawa Timur Indonesia” adalah merupakan satu kajian bagi mengetahui cara masyarakat Muslim di Kecamatan Babat dalam membahagikan harta pusaka. Di Indonesia, ada beberapa sistem berkenaan hukum pusaka iaitu Hukum Pusaka Adat, Hukum Pusaka Berdasarkan Kitab Undang-undang Hukum Perdata (KUHP), Hukum Pusaka Islam, serta Hukum Pusaka Mengikut Mazhab Hazairin. Sehingga kini, penyelarasan berkenaan masalah pusaka di Indonesia tidak dapat diwujudkan. Objektif kajian ini adalah untuk mengetahui kedudukan hukum pusaka Islam secara am di Indonesia, dan mengetahui sejauh mana lembaga peradilan agama mengatur dan melaksanakan pengembangan hukum kewarisan Islam serta mengenal pasti sejauh manakah masyarakat Muslim Babat melaksanakan hukum pusaka Islam. Bagi mencapai objektif di atas, metodologi berikut telah digunakan iaitu metode pengumpulan data dan metode penganalisaan data. Bagi metode yang pertama; kajian perpustakaan, metode dokumentasi dan temubual telah digunakan. Manakala bagi penganalisaan data pula, metode induktif, deduktif dan komparatif telah digunakan. Antara penemuan yang didapati daripada penyelidikan ini ialah; dalam membahagikan harta pusaka, Masyarakat Muslim Babat tidak sepenuhnya menggunakan kaedah *faraid*. Ada sebahagian yang melakukan pembahagian secara *faraid* terlebih dahulu, kemudian setelah ahli waris telah mengetahui bahagian masing-masing, maka harta pusaka tersebut dikira semula untuk dibahagikan secara sama rata. Secara praktikalnya bentuk pembahagian harta seperti ini ialah sama dengan kaedah pembahagian harta secara adat iaitu membahagikan harta pusaka kepada setiap ahli waris dengan bahagian yang sama rata. Ada juga sebahagian kecil yang membahagikan harta pusaka mereka mengikut ajaran Hazairin. Akan tetapi, pengkaji mendapati bahawa pembahagian secara adat menjadi pilihan majoriti masyarakat Muslim Babat. Di antara alasan memilih pembahagian harta pusaka dengan cara adat ialah untuk mengukuhkan tali persaudaraan dengan mengutamakan sikap toleransi dan persefahaman, serta untuk mengelak daripada permusuhan dan pertelingkahan di antara ahli waris.

ABSTRACT

This research entitled 'Allocation of Property Inheritance of Muslim Communities in district of Babat Indonesia' is a study to find out how Muslim community in the district of Babat distributes their property inheritance. In Indonesia, there are several systems of law relating to inheritance namely customary inheritance law, inheritance law by the Law Book of the Civil Code, the Islamic inheritance law and inheritance law school according to Hazairin. Until recently, the regulation deals with the problem of inheritance in Indonesia cannot be equated. The objectives of this study are to determine the legal standing of the Islamic heritage in general in Indonesia, and to know to how far religious courts set up and execute the development of Islamic law, as well as to know how much Muslim Babat communities implementing the Islamic law of inheritance. To achieve the above objectives, the following methodologies have been used, the methods of data collection and data analysis method. For the first method, library study, documentation and interview methods have been used. While for analyzing the data, inductive, deductive and comparative method has been used. The study found out that; The Muslim community in Babat is not completely using the rule of *faraid* in allocation of property inheritance. There are some of the cases that made divisions firstly using *faraid*, then after knowing the respective among heirs, a property of inheritance are calculated back to share it equally. This form of practice is just like the property inheritance and division in a custom rule, namely distributed to any heirs with equal parts flat. And there are a small part of their distributed according to the Hazairin teachings. The researcher found that the allocation of property inheritance of their choice for majority Muslim Babat community is using the custom rule. Among the reasons why it was being chosen is to strengthen their brotherhood by emphasizing the attitude of tolerance and mutual understanding, as well as to avoid the hostility and disputes among heirs.

PENGHARGAAN

Segala puji bagi Allah tuhan semesta alam. Salawat dan salam semoga tercurahkan ke atas junjungan Nabi Muhammad s.a.w., ahli keluarga, para sahabat serta orang-orang yang setia mengikuti jejaknya hingga akhir zaman.

Alhamdulillah rasa syukur penulis ucapkan kepada Allah SWT di atas pertolongan, taufik, dan hidayahNya, sehingga penulis mampu menyelesaikan dan menyempurnakan kajian ini.

Penghargaan dan ucapan terima kasih yang tidak terhingga penulis sampaikan kepada Dr. Luqman bin Hj. Abdullah yang telah memberikan bimbingan dan tunjuk ajar di dalam menyediakan tesis ini. Ribuan terima kasih diucapkan kepada semua pensyarah di Jabatan Fiqh dan Usul, para pensyarah di Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya, kepada semua kakitangan Jabatan Fiqh dan Usul, kakitangan Perpustakaan Utama Universiti Malaya dan Perpustakaan Akademi Pengajian Islam Universiti Malaya. Terima kasih juga diucapkan kepada semua rakan-rakan dan kepada semua pihak yang telah memberikan motivasi dan sokongan dalam menyelesaikan tesis ini, sehingga menaikkan semangat pengkaji untuk terus menyusun dan menulis disertasi ini dengan sebaik-baiknya.

Akhirnya, penghargaan tidak terhingga kepada keluarga pengkaji khususnya kepada kedua orang tua H. Nur Alim dan ibu Siti Abidah, suami tercinta Mohammad Arif, anak-anakku tersayang Arfan, Auna, Arsyah serta saudara-saudara tercinta yang telah banyak memberikan semangat dan sokongan yang tinggi sama ada dari segi sokongan moral mahupun material bagi menyelesaikan disertasi ini.

Semoga disertasi ini dapat memberi manfaat kepada diri saya serta para pembaca dan semoga kita mendapatkan keredaan Allah SWT. Insha Allah.

Kuala Lumpur, 22 April 2013

Yunita Rahmah

ISI KANDUNGAN

Kandungan	Halaman
ABSTRAK	ii
ABSTRACT	iii
PENGHARGAAN	iv
ISI KANDUNGAN	v
SENARAI JADUAL	ix
SENARAI CARTA	x
KEPENDEKAN	xi
PANDUAN TRANSLITERASI	xii

BAB I

PENDAHULUAN

1.1 Latar Belakang Masalah Kajian	2
1.2 Permasalahan Kajian	9
1.3 Objektif Kajian	10
1.4 Kajian Literatur	10
1.5 Kepentingan Kajian	23
1.6 Skop Kajian	23
1.7 Metodologi Kajian	24
1.7.1 Metode Pengumpulan data	24
1.7.2 Metode Analisis Data	27
1.8 Sistematika Penulisan	28

BAB II
HUKUM PUSAKA ISLAM

2.1 Pengenalan	30
2.2 Dasar Hukum Pusaka Islam	30
2.3 Rukun Pewarisan	34
2.4 Sebab dan Syarat-syarat Pewarisan	35
2.5 Halangan-halangan Pewarisan	42

BAB III
HUKUM PUSAKA KONVENSIONAL DI INDONESIA

3.1 Pengenalan	56
3.2 Hukum Pusaka Adat	57
3.3 Mazhab Hazairin	68
3.4 Kompilasi Hukum Islam (KHI)	79
3.5 Pendirian Kaum Liberal Terhadap Hukum Pusaka	86
3.6 Kitab Undang-undang Hukum Perdata (KUHP)	92

BAB IV

ANALISIS PEMBAHAGIAN HARTA PUSAKA MASYRAKAT MUSLIM KECAMATAN BABAT

4.1 Pengenalan	101
4.2 Pembahagian Secara Islam	101
4.3 Penyelesaian sengketa harta pusaka di peradilan agama	110
4.3.1 Sistem Perundangan yang digunapakai dalam Menyelesaikan Harta Pusaka	110
4.3.2 Beberapa contoh kes yang dibawa ke peradilan agama	110
4.4 Pembahagian Harta Pusaka Mengikut Hazairin	122
4.5 Pembahagian Harta Pusaka Mengikut Adat	127
4.5.1 Yang dapat Menjadi Ahli Waris	127
4.5.2 Proses Pewarisan	132
4.6 Analisis Pembahagian Harta Pusaka Masyarakat Muslim Kecamatan Babat	145
4.7 Analisis antara Hukum Pusaka Islam, Hazairin, Hukum Pusaka Adat	147
4.7.1 Analisis perbandingan antara hukum pusaka Islam dan ajaran Hazairin	148
4.7.2 Analisis perbandingan antara hukum pusaka Islam dan hukum pusaka Adat	150

BAB V

PENUTUP

5.1 Kesimpulan	157
5.2 Cadangan	162
BIBLIOGRAFI	164

SENARAI JADUAL

	Halaman
Jadual 1.1 Jumlah Penduduk Mengikut Tahap Pendidikan	7
Jadual 1.2 Jumlah Penduduk Kecamatan Babat Mengikut Pemeluk Agama	8
Jadual 1.3 Sumber Kewangan Masyarakat Babat	9
Jadual 4.1 Pembahagian mengikut faraid dalam contoh kes 1	103
Jadual 4.1 Saham Awam Grop	105
Jadual 4.3 Pembahagian mengikut faraid dalam contoh kes 2	106
Jadual 4.4 Pembahagian mengikut faraid dalam contoh kes 3	107
Jadual 4.5 Pembahagian secara faraid dalam contoh kes Amiroh binti Mursan	115
Jadual 4.6 Pembahagian secara faraid dalam contoh kes Sumenah vs Nadhiroh	117
Jadual 4.7 Kes harta pusaka yang diselesaikan dari tahun 2007-2010	121
Jadual 4.8 Kes yang tidak diselesaikan dari tahun 2007-2010	121

SENARAI CARTA

	Halaman
Carta: 3.1 Hukum Pusaka Adat	64

KEPENDEKAN

ABRI	: Angkatan Bersenjata Republik Indonesia
BPN	: Badan Pertanahan Nasional
BW	: Burgerlijk Wetboek
DRS	: Doktorandus (Graduan)
HAM	: Hak Asasi Manusia
HP	: Harta Pusaka
JIL	: Jaringan Islam Liberal
KH	: Kiayi Haji
KHI	: Kompilasi Hukum Islam
KUHP	: Kitab Undang- undang Hukum Perdata
MI	: Madrasah Ibtidaiyah
PA	: Pengadilan Agama
PHS	: Penetapan Hari Sidang
PMH	: Penetapan Majelis Hakim
PT	: Perusahaan Terbatas
PPAT	: Pejabat Pembuat Akta Tanah
RI	: Republik Indonesia
Rp	: Rupiah
SAG	: Sarjana Agama
SAW	: Sallallahu ‘Alaihi Wasallam
SDN	: Sekolah Dasar Negeri
SH	: Sarjana Hukum
SKUM	: Surat Kuasa Untuk Membayar
SLTA	: Sekolah Lanjutan Tingkat Atas
SLTP	: Sekolah Lanjutan Tingkat Pertama

PANDUAN TRANSLITERASI

Huruf Arab	Transkripsi		Huruf Arab	Transkripsi
ا, ء	a, ’		ط	ṭ
ب	B		ظ	ẓ
ت	T		ع	‘
ث	Th		غ	Gh
ج	J		ف	F
ح	Ḥ		ق	Q
خ	Kh		ك	K
د	D		ل	L
ذ	Dh		م	M
ر	R		ن	N
ز	Z		هـ	H
س	S		و	W
ش	Sh		ي	Y
ص	Ṣ		ة	H
ض	Ḍ			

Vokal Panjang	Vokal Pendek	Diftong
آ : ā	ـَ : a	أو : aw
و : ū	ـُ : u	أى : ay
ى : ī	ـِ : i	يـَ : iy/ī
		ؤ : uww